

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att betala ut medel för ett utvecklat Äldreomsorgslyft

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut statsbidrag till kommuner som ersättning inom ramen för det s.k. Äldreomsorgslyftet.

Utöver det som anges i regeringens tidigare beslut att betala ut medel för Äldreomsorgslyftet (S2020/05025 och S2021/00338) ska medlen kunna användas till validering av kunskap till undersköterska i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter (HSLFS 2023:14) och allmänna råd om skyddad yrkestitel för undersköterskor, eller till vårdbiträde hos anställda inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre och till språkutveckling av personalen inom äldreomsorgen.

Inom ramen för uppdraget får Socialstyrelsen besluta om villkor för användning av statsbidraget. Socialstyrelsen ska informera kommunerna om hur Äldreomsorgslyftet ska genomföras. I Socialstyrelsens information ska också framgå de villkor som t.ex. krav på redovisning av använda medel, återbetalning av outnyttjade eller felaktigt använda medel m.m. som är förenade med Äldreomsorgslyftet.

Socialstyrelsen ska administrera och följa upp hur medlen har använts enligt myndighetens anvisningar och i vilken utsträckning som privata utförare har beretts tillgång till stimulansmedlen. Kommunerna får rekvirera medel enligt *bilagan*.

Socialstyrelsen ska senast den 31 oktober 2025 lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). I övrigt gäller

villkoren för redovisning enligt tidigare regeringsbeslut (S2020/05025 och S2021/00338).

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2024 använda 1 700 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2024 uppförda anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet, anslagsposten 17 Äldreomsorgslyftet. Av dessa medel får Socialstyrelsen använda 1 500 000 kronor för eget arbete kopplat till uppdraget.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Äldreomsorgen är en prioriterad fråga för regeringen. Att personalen har rätt kompetens är centralt för kvaliteten och säkerheten i äldreomsorgen. Samtidigt är kompetensförsörjningen en stor utmaning för kommunerna. Satsningen Äldreomsorgslyftet syftar till att stärka kompetensen inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre genom att ge ny och befintlig personal möjlighet att utbilda sig på arbetstid. Kommunerna ska bereda privata utförare möjlighet att ta del av medlen.

Hur vården och omsorgen om äldre är organiserad har stor betydelse för kvaliteten i verksamheterna och här har chefer en nyckelroll. För att verksamheterna ska kunna erbjuda insatser med god kvalitet måste chefer också ha förutsättningar, liksom rätt kompetens, att kunna leda, handleda och stödja sina medarbetare. Att chefer omfattas av och tar del av de möjligheter som finns inom ramen för Äldreomsorgslyftet är därför viktigt.

För regeringen är det angeläget att fortsätta att stödja kommunerna i deras arbete med att öka kompetensen hos personalen inom äldreområdet. Äldreomsorgslyftet föreslås därför förlängas till 2026. Samtidigt ser regeringen behov av att satsningen utvecklas så att medlen kan utnyttjas på ett bättre sätt och kommer fler till del för att stärka kvaliteten och säkerheten i äldreomsorgen.

Närmare om uppdraget

Personal hade initialt möjlighet att genomgå utbildning till vårdbiträde eller undersköterska på betald arbetstid inom ramen för Äldreomsorgslyftet

(S2020/05025). Äldreomsorgslyftet utvidgades 2021 till att även omfatta andra kompetenshöjande utbildningar inom vård och omsorg samt utbildningar för första linjens chefer (S2021/00338). Dessa möjligheter ska fortsatt omfattas av Äldreomsorgslyftet. Satsningen ska samtidigt utvecklas. Utöver det som anges i tidigare beslut om Äldreomsorgslyftet ska därför satsningen omfatta fler möjligheter till utbildning och kompetensutveckling som stärker kvaliteten och säkerheten i äldreomsorgen.

Validering av kunskap

Införandet av en skyddad yrkestitel för undersköterska är en viktig reform för att upprätthålla kompetensen inom äldreomsorgen och öka kvaliteten och säkerheten inom vården och omsorgen. Inom äldreomsorgen finns personal som har den kunskap och arbetslivserfarenhet som krävs för yrket, men som saknar formellt bevis på den kompetensen. Genom att deras kunskaper och kompetenser kartläggs och bedöms på ett strukturerat sätt valideras deras yrkeskompetens så att de även uppfyller de formella krav som finns (validering).

Att medarbetare som har den kunskap och arbetslivserfarenhet som krävs, men som saknar formell kompetens eller betyg, får möjlighet att validera sin kunskap är ett resurseffektivt sätt att säkerställa kompetensen inom äldreomsorgen. Medel från Äldreomsorgslyftet får därför även nyttjas för validering till undersköterska eller till vårdbiträde av ny och befintlig personal inom äldreomsorgen från och med 2024.

Stärka den språkliga kompetensen

Goda kunskaper i svenska språket är en förutsättning för att arbetet inom äldreomsorgen ska kunna utföras på ett säkert sätt. I syfte att stärka patientsäkerheten och öka tryggheten inom vård och omsorg av äldre har regeringen därför tillsatt en utredning om språkrav för personal i äldreomsorgen (dir. 2023:44).

Regeringen ser samtidigt ett behov av att redan nu stärka språkkunskaperna inom äldreomsorgen och vill därför öka möjligheterna för personal med sådana behov att utveckla det svenska språket. Medel från Äldreomsorgslyftet får därför användas till att ge personal möjlighet att gå kurser i vård- och omsorgssvenska och kurser i svenska språket i samband med annan utbildning som bedrivs inom ramen för Äldreomsorgslyftet. Kurserna som omfattas ska vara komplement till det formella

utbildningssystemets kurser eller utbildningar i svenska språket. Medel får också användas till språkutveckling på arbetsplatsen och språkutvecklande arbetssätt, såsom att utbilda medarbetare till språkombud.

Regeringen vill också öka möjligheterna till språkutveckling inom de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Socialstyrelsen har haft ett uppdrag att genomföra en kartläggning av eventuella behov av kunskapshöjande insatser om minoritetslagens betydelse inom socialtjänsten (särskilt äldreomsorgen) och hälso- och sjukvården (Ku2017/01534, Ku2018/01459). Socialstyrelsen konstaterade bl.a. att det råder brist på personal med minoritetsspråkskompetens inom samtliga verksamhetsområden. Från 2024 får därför ny och befintlig personal, på arbetsplatser där ett väsentligt behov finns, även möjligheten att gå kurser i minoritetsspråken på arbetstid. Ny och befintlig personal på arbetsplatser där ett väsentligt behov av det svenska teckenspråket finns får även möjligheten att gå kurser i svenskt teckenspråk på arbetstid.

För de insatser som vidtas för att stärka den språkliga kompetensen i enlighet med ovan gäller liksom tidigare beslut att staten genom Äldreomsorgslyftet finansierar kostnader för den tid den anställde är frånvarande på grund av studier.

På regeringens vägnar

Anna Tenje

Linnéa Annetorp Melander

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Finansdepartementet/BA, K

Utbildningsdepartementet/GV

Kulturdepartementet/SNA

Arbetsmarknadsdepartementet/JÄM

riksdagens socialutskott

Sveriges Kommuner och Regioner

Kommun	Belopp (kronor)
Upplands Väsby	6 567 367
Vallentuna	4 740 112
Österåker	7 107 482
Värmdö	5 798 845
Järfälla	11 471 395
Ekerö	4 213 433
Huddinge	11 917 460
Botkyrka	9 888 670
Salem	2 842 993
Haninge	11 028 017
Tyresö	7 741 646
Upplands-Bro	3 289 058
Nykvarn	1 566 602
Täby	13 013 812
Danderyd	6 572 741
Sollentuna	10 162 758
Stockholm	110 957 327
Södertälje	13 107 862
Nacka	14 550 855
Sundbyberg	4 621 878
Solna	10 009 591
Lidingö	9 144 333
Vaxholm	1 913 243
Norrtälje	14 206 902
Sigtuna	6 089 056
Nynäshamn	5 118 999
Håbo	3 092 896
Älvkarleby	1 789 634
Knivsta	1 805 757
Heby	2 783 876
Tierp	4 146 255
Uppsala	31 133 188
Enköping	7 800 763
Östhammar	4 818 039
Vingåker	1 733 204
Gnesta	2 034 164
Nyköping	11 640 684
Oxelösund	2 880 613
Flen	3 538 962
Katrineholm	6 510 937
Eskilstuna	17 229 933
Strängnäs	6 513 624
Trosa	2 603 837
Ödeshög	1 174 280
Ydre	878 694
Kinda	2 235 699
Boxholm	1 117 850

Åtvidaberg	2 533 972
Finspång	4 492 896
Valdemarsvik	1 856 813
Linköping	24 880 216
Norrköping	21 937 799
Söderköping	2 802 686
Motala	8 545 101
Vadstena	2 069 097
Mjölby	5 143 183
Aneby	1 187 715
Gnosjö	1 475 239
Mullsjö	1 268 329
Habo	1 768 137
Gislaved	5 304 412
Vaggeryd	2 305 565
Jönköping	23 367 357
Nässjö	5 487 137
Värnamo	6 218 039
Sävsjö	2 276 006
Vetlanda	5 608 058
Eksjö	3 611 514
Tranås	4 221 495
Uppvidinge	1 961 611
Lessebo	1 620 345
Tingsryd	2 907 484
Alvesta	3 753 933
Älmhult	2 966 601
Markaryd	2 165 834
Växjö	15 101 719
Ljungby	5 806 906
Högsby	1 139 347
Torsås	1 485 988
Mörbylånga	3 195 008
Hultsfred	3 138 578
Mönsterås	2 869 864
Emmaboda	2 214 202
Kalmar	11 672 930
Nybro	4 511 706
Oskarshamn	5 780 035
Västervik	9 031 473
Vimmerby	3 345 488
Borgholm	3 307 868
Gotland	12 879 455
Olofström	3 256 812
Karlskrona	12 360 838
Ronneby	6 285 217
Karlshamn	7 155 850
Sölvesborg	3 885 602
Svalöv	1 905 181
Staffanstorps	4 543 951
Burlöv	2 700 574
Vellinge	7 601 915
Östra Göinge	2 708 636
Örkelljunga	1 950 863

Bjuv	2 090 594
Kävlinge	4 871 782
Lomma	5 210 362
Svedala	3 063 338
Skurup	2 421 112
Sjöbo	3 345 488
Hörby	2 767 753
Höör	2 891 361
Tomelilla	2 826 870
Bromölla	2 480 229
Osby	2 958 540
Perstorp	1 343 569
Klippan	3 060 651
Åstorp	2 144 337
Båstad	4 105 948
Malmö	41 607 654
Lund	17 670 623
Landskrona	7 416 502
Helsingborg	22 862 175
Höganäs	6 191 167
Eslöv	5 215 736
Ystad	6 905 946
Trelleborg	8 090 974
Kristianstad	15 786 939
Simrishamn	5 245 295
Ängelholm	8 856 809
Hässleholm	10 702 873
Hylte	2 001 918
Halmstad	18 294 040
Laholm	5 277 540
Falkenberg	9 461 415
Varberg	12 723 601
Kungsbacka	14 830 318
Härryda	5 153 932
Partille	5 417 271
Öckerö	2 668 329
Stenungsund	4 818 039
Tjörn	3 463 722
Orust	3 654 508
Sotenäs	2 267 945
Munkedal	2 219 576
Tanum	2 808 060
Dals-Ed	1 155 470
Färgelanda	1 254 894
Ale	4 479 460
Lerum	6 763 528
Vårgårda	1 867 561
Bollebygd	1 582 725
Grästorp	1 155 470
Essunga	1 115 162
Karlsborg	1 719 769
Gullspång	1 222 648
Tranemo	2 353 933
Bengtsfors	2 224 951

Mellerud	2 012 667
Lilla Edet	2 055 661
Mark	6 408 826
Svenljunga	2 044 912
Herrljunga	1 770 824
Vara	3 039 154
Götene	2 576 966
Tibro	2 464 106
Töreboda	1 811 131
Göteborg	69 320 114
Mölnadal	8 956 233
Kungälv	8 628 402
Lysekil	3 501 342
Uddevalla	10 356 232
Strömstad	2 415 738
Vänersborg	7 744 333
Trollhättan	9 235 695
Alingsås	7 787 328
Borås	18 570 815
Ulricehamn	4 885 218
Åmål	2 985 411
Mariestad	5 645 678
Lidköping	7 983 489
Skara	3 431 476
Skövde	9 302 874
Hjo	1 953 550
Tidaholm	2 730 133
Falköping	6 368 518
Kil	2 343 185
Eda	1 695 584
Torsby	2 762 378
Storfors	792 706
Hammarö	2 536 659
Munkfors	980 806
Forshaga	2 238 386
Grums	1 886 371
Årjäng	2 020 728
Sunne	2 816 121
Karlstad	16 254 501
Kristinehamn	5 194 239
Filipstad	2 407 676
Hagfors	2 939 730
Arvika	5 769 287
Säffle	3 716 313
Lekeberg	1 397 312
Laxå	1 265 642
Hallsberg	2 751 630
Degerfors	2 165 834
Hällefors	1 703 646
Ljusnarsberg	1 203 838
Örebro	22 746 628
Kumla	3 678 693
Askersund	2 558 156
Karlskoga	6 596 925

Nora	2 356 621
Lindesberg	4 651 437
Skinnskatteberg	951 247
Surahammar	1 975 047
Kungsör	1 601 535
Hallstahammar	3 350 862
Norberg	1 171 592
Västerås	25 807 279
Sala	4 543 951
Fagersta	2 657 580
Köping	5 245 295
Arboga	3 246 063
Vansbro	1 526 295
Malung-Sälen	2 265 258
Gagnef	1 977 734
Leksand	3 778 117
Rättvik	3 006 908
Orsa	1 604 222
Älvdalen	1 671 400
Smedjebacken	2 316 313
Mora	4 525 141
Falun	10 694 812
Borlänge	8 676 771
Säter	2 297 503
Hedemora	3 152 014
Avesta	4 895 966
Ludvika	5 401 149
Ockelbo	1 123 224
Hofors	1 894 433
Ovanåker	2 585 027
Nordanstig	1 856 813
Ljusdal	4 019 959
Gävle	17 149 318
Sandviken	7 824 948
Söderhamn	5 352 780
Bollnäs	5 581 187
Hudiksvall	7 376 195
Ånge	2 007 293
Timrå	3 141 265
Härnösand	5 223 797
Sundsvall	18 224 174
Kramfors	3 915 161
Sollefteå	4 460 650
Örnsköldsvik	10 907 096
Ragunda	1 217 274
Bräcke	1 365 066
Krokom	2 337 811
Strömsund	2 743 568
Åre	1 550 479
Berg	1 606 909
Härjedalen	2 370 056
Östersund	11 030 704
Nordmaling	1 558 540
Bjurholm	599 232

Vindeln	1 152 782
Robertsfors	1 330 134
Norsjö	884 069
Malå	674 472
Storuman	1 335 508
Sorsele	612 668
Dorotea	647 600
Vännäs	1 598 847
Vilhelmina	1 335 508
Åsele	674 472
Umeå	17 307 860
Lycksele	2 391 553
Skellefteå	13 975 808
Arvidsjaur	1 483 300
Arjeplog	690 595
Jokkmokk	1 090 978
Överkalix	889 443
Kalix	3 847 982
Övertorneå	1 176 967
Pajala	1 652 590
Gällivare	3 743 184
Älvsbyn	1 746 640
Luleå	13 578 111
Piteå	7 572 357
Boden	5 519 383
Haparanda	2 015 354
Kiruna	4 022 646